

Bước Chân Giang Hồ

DƯƠNG ĐEN

Ái hữu Dương Đen tốt nghiệp năm 1964. Làm việc cho khu kỹ nghệ An Hòa Nông Sơn. Năm 1966 qua Nam Vang, làm ăn rất khó. Đến năm 1975 thì bị Khmer Đỏ bắt đi bộ về biên giới Thái Lan. Đời sống khủng khiếp, bốn mùa chỉ cái xà lỏn, ăn cây chuối, ăn lá. Đã 4 lần quyên sinh cả gia đình mà không chết. Rồi được về Việt Nam, qua Pháp. Sau mười mấy năm làm trưởng các công trường xây cất tại nhiều xứ Phi Châu, Ái hữu Đen về hưu, và gần đây, thỉnh thoảng trở lại Cao Miên, để giúp chính phủ mới lập lại sổ địa bộ cho toàn quốc, vì bị Khmer Đỏ đốt hết. Bài sau đây của AH Dương Đen cho thấy một khía cạnh khác của đời sống một AHCC. AH Dương Đen thông minh, đậu bằng tiểu học Miên, bằng trung học Tàu, bằng tú tài Pháp và bằng kỹ sư Việt Nam.

* * *

□ ĐỊA LÝ NHÂN VĂN VÙNG TÔI Ở:

Tôi ở Champs sur Marne, cách Paris 15 km về phía Đông, sát hai bên trục giao thông quan trọng là đường hỏa xa tốc hành (RER) dẫn đến Disney land và xa lộ A4 nối liền Paris với các tỉnh miền Đông. Sát bên nhà là “rừng duyên” (bois de grâce), cách nhà khoảng 800 m về phía Bắc là sông Marne, giữa nhà và sông Marne là Chateau de Champs, một di tích lịch sử quan trọng. Vùng tôi ở thuộc Marne la Vallée, người vùng này thường nói “ma vallée est verte” là vì ở đây rừng cây xanh mát, khí hậu dễ chịu và không khí trong lành; có

lẽ vì vậy mà vùng này dân Áo Châu rất đông, Việt Miên, Lào và thứ nhất là người Hoa.

□ NHỮNG NƠI TÔI ĐI QUA TRƯỚC KHI ĐẾN CỦ NGỤ NƠI NÀY:

Tháng 5/1966, tôi buộc phải vượt biên qua Nam Vang và ở đây cho đến ngày Nam Vang mất vào tay Khmer đỏ vào ngày 17/4/75. Trong thời gian này tôi vừa là Inspecteur des travaux neufs de la Direction du Cadastral centrale vừa là Patron của Cabinet de géomètre expert et bureau d'étude “Dương Đen”. Cả nhà chúng tôi, vợ chồng và 3 con kẹt lại với Khmer đỏ từ tháng 4/75 đến tháng 01/76; kẹt lại Sài Gòn từ 1/76 đến tháng 4/79; Qua Pháp tháng 4/79 và ở Ermont, một thành phố 100.000 dân cư ở về hướng Tây Bắc Paris và cách Paris khoảng 20 km. Đầu năm 1982 thì mua nhà trả góp ở Champs và ở đấy cho đến ngày nay.

□ DIỄN BIẾN NGHỀ NGHIỆP TỪ NGÀY SANG PHÁP ĐẾN NAY:

Sang Pháp tháng 4/79 thì tháng 7/79 tôi được một hãng thầu lớn tuyển làm cán sự. Pháp là một nước rất kỳ thị bằng cấp, ngay trong nước Pháp cũng phân biệt trường lớn trường nhỏ. “N’oubliez pas que vous n’avez pas de diplôme”, đây là câu mà họ thường nhắc nhở tôi khi tôi tranh đấu không mệt mỏi để đòi lại cái chức kỹ sư bị tước đoạt khi đặt chân đến đất Pháp. Sau ba năm chịu đựng, đấu tranh và tìm hiểu tôi đã được một hãng

kỹ sư tư vấn tuyển làm kỹ sư giám sát (Ingénieur de contrôle) và gửi qua công tác ở Cameroun Phi Châu. Tôi làm việc 10 năm liên ở Phi Châu, luôn trong lĩnh vực giám sát thi công cho 3 hãng kỹ sư tư vấn cỡ lớn ở 5 quốc gia Phi Châu: Cameroun, Algérie, Madagascar, Congo và Guinée. Từ 1992 đến nay, tôi đã đi Kampuchia 5 lần và Việt Nam 1 lần, luôn làm việc ngắn hạn (từ 1 đến 6 tháng) cho UNDP, cho những hãng kỹ sư tư vấn Pháp và cho những Holding d'investissement của người Hoa Kiều ở Đông Nam Á muốn đầu tư vào Cambodge.

□ KHÓ KHĂN TRONG LÚC ĐI LÀM, KỸ THUẬT, VĂN TƯ?

Tôi có Trung học Tàu và Tú tài Tây, cho nên cả Tây lẫn Tàu, tôi dù có thua sút chút ít về ngôn ngữ nhưng về văn tự thì cũng tạm đủ. Về chữ Tây thì trong 10 năm điều khiển công trường, mỗi tuần tôi đã phải làm một biên bản họp công trường tại chỗ, mỗi tháng làm một bản báo cáo tiến trình công tác và bản chiết tính trả tiền từng phần cho nhà thầu; về chữ Tàu thì tôi thảo và đọc văn bản thường xuyên trong lúc làm kỹ sư cố vấn cho người Nhật gốc Hoa từ tháng 4/95 đến tháng 9/95 ở Nam Vang.

Về kỹ thuật thì tôi nghĩ rằng việc học không ngừng ở ngưỡng cửa trường, ai chịu khó tìm tòi, học hỏi thì dó cũng thành giỏi. Ai tự mãn, không cầu tiến thì sẽ bị luật đào thải tiêu diệt “học như nghịch thủy hành chu, bất tiến tất thoái” (việc học như đi ngược nước, không tiến thì lùi).

□ HƯU TRÍ VÀ DU LỊCH:

Muốn ưu trí đi đôi với du lịch thì phải ưu trí sớm, chúng tôi định lấy ưu trí vào 60 tuổi vì nhớ đến những câu “Tri túc tiện túc, Tri nhàn tiện nhàn” và “cố nhân bình chúc” của người xưa. ưu trí rồi chắc chúng tôi sẽ đi đi về về Pháp -Hoa, Pháp-VN và Pháp-Miền mỗi năm một lần. VN thì có vịnh Hạ Long, Cao Miên thì có Chùa Tháp mà chúng tôi đều từng biết; nhưng theo tôi thì không nơi nào đẹp bằng Trung Hoa Lục Địa nối Trường Thành, Đại Nội, Bát Uyển, Thập Tam Lăng, Tô Châu, Hàn Châu, Tây Hồ và Quế Lâm, chúng tôi đã đi du lịch Trung Quốc bốn tuần và thế nào cũng phải trở qua nhiều lần nữa để đi thăm Lạc Dương, Tây An, Thái Sơn hay Tam Hiệp mà chúng tôi chỉ biết qua tài liệu chứ chưa đến tận nơi.

□ CẢM NGHĨ CỦA MỘT AHCC SỐNG NHIỀU

Tôi không dám nhận bốn chữ đi nhiều, biết nhiều

mà các anh ban cho, vì nhiều người còn đi nhiều và biết nhiều hơn tôi nhiều lắm, dĩ nhiên sự hiểu biết của chúng tôi về năm xứ Phi Châu trong khoảng thời gian 10 năm thì không thể so sánh với sự hiểu biết của một người đi du lịch thường được.

Sống nhiều thì có lẽ đúng là vì tôi có ba mặt của một cuộc sống đó là Việt, Miên và Hoa.

Đối với cộng đồng VN thì tôi là người Việt, bằng chứng hiển nhiên nhất là bài viết này, thành thật mà nói tôi chưa từng nhận một sự kỳ thị nào, dù nhỏ nhoi từ phía cộng đồng Việt Nam.

Đối với cộng đồng người Miên thì tôi là Miên, tôi đã từng là công chức cao cấp trong chính quyền Cambodge thời trước (66-75), và gần đây nhất, về Miên hai lần trong chương trình TOKTEN của UNDP của Liên Hiệp Quốc.

Đối với cộng đồng người Hoa thì tôi là Hoa Kiều, là vì chẳng những nói được tiếng Hoa mà tôi còn viết được chữ Hoa, đó là điều hiếm có là vì người Hoa ít người giỏi chữ, chỉ học đủ để ra làm giàu, có bằng Trung học là đủ trung bình.

Đối với người Pháp thì tôi nghĩ rằng da vàng mũi tết và truyền thống văn hóa Á Châu là hai trở lực lớn trên đường hội nhập hoàn toàn; tôi thành tâm hy vọng là tôi đã nhận xét sai trên điểm này.

Tóm lại, qua được Tây Phương là một may mắn mà xác suất là 1/100. Đây là một thiên đàng mà moi ước mơ đều có thể thành sự thật, chỉ cần cố gắng, dĩ nhiên may mắn không là một thành tố nhân định, ai cố gắng nhiều rồi mà vẫn chưa thành công thì đó là thiên mệnh, nhưng có “tận nhân lực” thì mới “tri thiên mệnh”.

BÚT HẾT MỤC

Ông Tòa hỏi bà vợ trẻ xin ly dị với chồng:

– Bà xin ly dị vì lý do nào?

Bà vợ trẻ:

– Khó nói quá.

Ông Tòa:

– Thì bà cứ nói ra.

Và tới đây ông Tòa bảo ông lục sự:

– Hãy ghi những lời bà ta khai.

Ông lục sự lắc lắc cây viết máy, và nói:

– Viết tôi hết mục cả rồi.

Bà vợ trẻ reo lên:

– Đấy... Lý do tôi xin ly dị cũng đại khái như vậy đó... Bút hế mục.